

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Ḥamishah shiṭot

Nachmanides, Moses

Zultsbakh, 1762

VD18 15256944

ויקדוב ויה קרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10835

חדושי סנהדרין להר"ן ז"ל פרק היו בודקין

לא ח"ב מבחיטין בדקיות סהן בגופה של עדות והיינו דקאמר רב יוסף
מנן זכאי לתיוב איניס שאני בן זכאי בדקיות כחקירות תשוי ל' כלומר
הדיכא דמבחיטין אפילו בחזו בדקיה סתה' פדות בטלה ורבנן סברי
דתי בדקיות דלא בגוס' של עדות אפילו במבחיטין עדות קיימת . ות"מ
הע"ג דרב הסדא כרפנן ס"ל לית הלכתא כותי' אלא אפילו מבחיטין
ככליו שחורים ולבנים עדותן בטל' חדא דמתני' סתמא קתני דמבחיטין
עדותן בטלה ולא תפיק פלוגתא בין בדקיות סהן בגופה של עדות ובין
הני חזקונייתא . ועוד דהני דמתעיתין מוכחי נמי דככולהו בדקיות
עדותן בטל' ואף על גב דרב יוסף אמר דכן זכאי תלמי להו מ"מ משמע
דכי נכסה נתיבא כיון דתנא סתמא הליכי' וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ"ב
מה' עדות :

ע"ב אמר רבא

והא עדותן קיימת קתני יו"ת והא רבא כתי
אית ל' לשבשי' למתני' כרב ששת דאית
ל' לאוסווי יבחקירות שנים אומרים ידעו וא' אומר איני יודע ובמתני'
קתן ואפילו שנים אומרים אין אנו יודעים וא' כי הכי דתשפחה לה
פחה טעם לה נמי בעדותן בטלה . י"ל דשפיר קא פריך על לרחך
מודעי' להו נבד בדקיות דהוי עדותן קיימת האי גווגא כתי עדותן קיימת
ואם טעם עדותן בטלה מתוך להוסף יותר במשך אלוהו בדקיות אחר
א' איני יודע עדותן קיימת ובחקירות שנים אומרי' ידעו וא' אומר איני
יודע עדותן קיימת וחסמי' לכלה מתניתין והא לית לן מיעבד : אהר
אובר' נב' בהדס וא' אומר נב' עדותן קיימת . ואי קשיא ונא איכא
מירי דללו חקן שאלין להו ואמרו שנים שידעו פשיטא פשיטא החדס ובמלא
מבחיטין או את זה בחשבוני ונא החדס הוי עדותן בטלה . והשתא אמרינן
דעדותן קיימת וקטלין ל' מספיקא דאמרינן דזה יודע זה איני יודע
דמתנהו אחר ונפשו העד' והטלו וכו' וכי האי טירכא פרכינן בפ"ק
דפסחים . ואיכא למימר דכיון דחוינן להו דעדותן מכוונת ככל החקיר'
אכוס הפכות אע"פ שהם טועים בחשבוני ימי החדס מוכחא מילתא דכתי'
טעמו דזה יודע בעיבורו זה לא ידע ולא הכחשה היא דרובא דאיניס טעו
אצטורא דירחא וכדאימא דרבי' פ' בן סורר ומור' : עד רובו של
חדס . וא"ת א"כ דחתי' א' אומר נב' בהדס וא' אומר נב' בהדס עדותן
בטלה ליתא א' אומר בעשרים ביהא' וא' אומר בעשרים וא' דלא מבחיטין
אלא חדר יומא עדותן בטל' וכ"ס א' אומר נב' וא' אומר נב' . י"ל דאי
תנא הכי א"כ דמתחלה החדס אומר נב' וא' יודע נב' עדותן קיימת
דזה ידע בקדוש החדס וזה לא ידע עד שעברו שני ימי' ת"ה אינטרין
למיתני' א' אומר נב' וא' אומר נב' עדותן בטלה .

דף מב ע"א אטו כי חסר

מי מברכינן דין האמת
לאו למימרא דכל היכא
דמברכינן הטוב והמטיב מברכינן על ההפך כרוך דין האמת שהרי על
שני יין מברכינן הטוב והמטיב על רכוי ועל מיטבי אין מברכינן דין
האמת . לא כוונת הקושיא טעם תוספת הלכלס נחשב טובה לעולם עד
פתיכרין בו הטוב והמטיב א"כ פשתמסתת נחשב לרעה ונכרך בה דין
האמת אלא שאין האנושות טובה ואין החסרון רעה משום דהיינו אורח
ולפיכך לא מברכינן בה לא על התוספת ולא על החסרון :

מתניתין

מחייבין וי"א מוכיין ומוסיפין ב' ב' . אין ספק
בשפתחא דהדינין כדרך זה או שיה' א' מוכיין וי"א
מחייבין וא' אומר איני יודע הדין סיבה לרדך להוסף שנים כי בתוספת
דין אחר לא ילאנו מירי הספק כי אם הם י"ב מחייבין וי"א מוכיין אפילו
יברוע' א' ויכח עדותן הם י"ב מוכיין וי"ב מחייבין ואין להם השני' לזכות
ע"פ אחר וכן כשהם י"א מוכיין וי"א מחייבין וא' אומר איני יודע כדרך
להוסף שנים כדי שמוכל להיות הטובה לחוב' ע"פ שנים וא"כ בהני תרי
גזוני כדרך סוסיף שנים ואם יתחלקו אלו השנים ג' ויהי' א' מוכי' וא'
מחייב כדרך להוסף שנים אחרים ואם לא יתחלקו יגמר הדין ע"פ אחד
לזכות וע"פ שנים לחוב' ואם יתחלקו השנים נ"כ לעולם יעלה המניין עד
שהיו ל' מחייבין ול' מוכיין ודינן אלו כנג' אלו ואם עמדו בחלוקות
שטרין אותו כדאימא נב' אכל כשהם המחייבין רבים והמוכיין מיעוטא
דתייעוטא או אפילו המחייבין כ"ב וא' אומר איני יודע למה אנו מוסיפין
בנים בתום' א"כ סגי שיעמוד בתקום זה שאמר איני יודע ואם יחזור הא'
ויאמר איני יודע יוסף א"כ ונא יותר ואם נעשה כן לא יהא הדין כב"ב
לא כב"ב . ודי' אפסר לומר דמתני' לא ארייא לא כתי' גזוני קתני' אכל
בהאי גווגא כמתא דאמר איני יודע איני מוסיפין אלא א' ולא יעלה המניין
יותר מב"ב . ואפסר לומר ג' כדדיני' ממונות דאית לן הטי' בין לכו'
בין לחוב' ע"פ א' אומר איני יודע איני מוסיפין לעולם אלא א' . לא
דדיני' נפשות ודאי' אלא אחר א' איני יודע מוסיפין שנים כדאית' כתי'
בפ"ק א' ר' אבהו כמחייבין עושין כ"ד שקול לכתחלה פשיטא מסו דתימא
האי דקאמר איני יודע כמתא דליתיה דמי ואי הדר אומר טעמא לחובה
שמעתינן ל' קת' ל' דכתאן דליתיה דמי הילכך שמעתינן לו רובב הטוב לפשטא :

נסתלק לגמרי וגשארן מהסנהדרין כ"ב ומוסיפין שנים והם כ"ד . וכיון
דכ"ד של כ"ג חי אחר א"כ איני יודע מוסיפין שנים ה"ה והוא הטעם
כדיני' ממונות מוסיפין שנים א"כ אחר א' איני יודע והכי איתא בתוספת
דדיני' ממונות מוסיפין והלכך עד שיגמר ויגמר לין משתפי' אחר הטיית
אחר או אחר כשנים וא' וכן דעת הרמב"ם ז"ל בפ"ה מה' סנהדרין .
ואף ה"ר דוד ז"ל כן הסכים . והכי איתא בירושלמי תני למה אחרו
מוסיפין ליינים שאם הני שנים תן הראשונים מוכי' ואחד תן האחרוני'
שיגמר הדין בשלשה כלומר שאם היו ג' הראשונים מוכי' ואחד תן האחרוני'
האסיפו שנים וא' מוכה והשני אחר איני יודע שיגמר הדין נב' כיון שיש
ס"ג מוכיין ואמרינן מו' ס"ג אחר ר' הילא חזקין פכר' דינו להגמר
בד' לין גומרינן אותו נב' כלות דכיון דאמר הא' איני יודע ויסיפו עוד ב'
דיינין וזה מכוון דדיני' ממונות מוסיפין שנים כמו בדיני' נפשות .
ושמא דליתא דכל כ"ד שנים לו בתחלתו מנין ידוע נב' בדיני' ממונות
וכ"ג בדיני' נפשות והולכנו להוסף עליו מתמת שווי החלוקין או שאמר
אחד איני יודע לעולם יוסף שנים שנים והרי הוא חסר עד שנגיע ל' א'
שהא כ"ד שלם או שיהא ל' לזכות או לחוב' בדיני' ממונות או כשפסות
ע"פ א' לזכות וע"פ שנים לחובה . וכשנגיעו הכ"ד לע"א אומר אחר
איני יודע א"כ להוסף ג"כ שכבר הוא הכ"ד שלם לא שנויין תן המניין
זה שאמר איני יודע ויכנס אחר וכן לעולם . ור' יוסף הוה ס"ל דב' ד'
של כ"ג הוה שלם כב"ד של כ"ג . וכן הוה ס"ל דב' דוד וכן
מחליפין אותו כחצר הכ"ב כ"ג . וכן קשיא א"כ איני יודע
לכו' . אכל הרמב"ם ז"ל כתב בפ"ה מה' סנהדרין דכ"ד של ע"א אם
אמר א' איני יודע והי"ל מוכיין ול' מחייבין הרי הכהר ספק ומעמידין
המנין כחוקת בעליו ולא כתב שנחלקו זה שאמר איני יודע באחר . ולא
מיחזור . ולא נכחונו ג' דבריו ז"ל בפ' האביר שכתב שנים האסיפו
שנים על דיני' ממונות והם חתמה ואמר א' איני יודע גומרינן אותו פד'
שהרי ים כאן ג' שהם יודעים וגומרים אותו על פיהם . דלשונא כתי'
דאמר גמלו חתמה ליתא דמי דאמר איני יודע תן הב' ראשונים איני מן
המנין ואי אחר טעמא לא שמעינן ליה כדאימא בפ"ק ואייתנין לה
בסמוך . ואף הראב"ד ז"ל כן השיג עליו . אכל הרמב"ם ז"ל ה"ה סובר
דע"ג ד' ד' ד' איני יודע דכתאן דליתא דמי ואי אחר טעמא לחובה לא
שמעינן ל' ה"ה בדיני' נפשות אכל בדיני' ממונות כיון שהכל מתלדקין וכות
אובה חריב בדין להפרישו מכן . ולפיכך מורה אותו ואמר שהן
חתם . אלא שעדיין אינו מספיק דודאי כמוסיפין עושין כ"ד שקול וא'
היה זה שאמר איני יודע מן המנין לא י"ב ד' שקול אלא מוכרע הוא .
ואם מפני שהכל מתלדקין וכות וחוב' א"כ מן הסוד כך דינו לנפיק לין ראוי
למיעוט כלל . ומה שכתב הרב ז"ל אכל אחרו ארבע' ובתי' או חייב וכו'
שאמר שגומרינן דינו בארבעה חתם אחר שאם אחרו ארבע' זכאי או חייב וכו'
ואמר האחד איני יודע אותו שאמר בראשונה אין דבריו כלום דאינו מן
המנין אכל אם אחר איני יודע א' מן השנים הטועים בבי האי גווגא
מוסיפין עוד ב' וכדכתיבנא בירושלמי : א"ל ר' פ' לאבי' וליפטרין
מעיקרא . פי' כל' מחייבין ול' מוכיין למה דינן אלו כנגד' או יפטרין
מיד כיון שאין שם פשיטא לחוב' ע"פ שנים דאע"ג דק"ל כרב דאמר
דכשתם גמר דין המתלדק וכות חזור ומלת' חובה מ"מ הוי דינן אלו כנגד'
אילו שעת משא ומתן אלו כנג' אלו שיראו התחייבין דברי המוכיין וא"כ
כונתו לומר כדתי' אלו כנג' אלו שעת מו' מ' אינו יכול ללמוד חובה וא"כ כל
למה נכסרך לכך ירדו למנין ויפטרין ומתרטין כדו שלח יגאל מבי' ד'
מערבך ורואו לחזור שיגאל זכאי ודינו אם אפשר אז"ת אם שירע הדבר
שחור א' מן המוכיין לדברי המחייבין ודינן חזור הוא בשעת ג' ד' ומחייבין
אותו ולא אחרו במשנתו עד שראה א' מן המחייבים דברי המוכיין אלא
זפני שכוונתו היא מתחלה ומתן זה לזכות ולא לחיוב . וביינו דאמר' בפ'
א' דיני' ממונות תנא לזכות קא מחדר . כן פי' ה"ר דוד ז"ל וכן הוא .
ואין כדרך למה שפירש' ז"ל ס' דתנא טעמא ל' לאחדרי' ומיתני' משום
לישנא תעליא : אריבא קש' ריגא איפכא מיעבד ל' . פי' ודאי
בשאלתן דדיינין ויש ס' ל' מחייבין ול' מוכיין . אמר' לעיל דפטרין
אותו ולא למימרא שיפטרין כפירוש אלא שאמרים לו בודקין הדין כלומר
שנתקשה להם הדין ומתוך כך ילא טעור ואי הכי איפכא מיעבד ל' דברוי'
נפשות שיד' למימר כדקין הדין משטמא דכתיב' וברדי' מתנוב' אי אפשר
לכא לירי כך בשתחלקו דדיינין יש להן כהרע' ע"פ א' ב' בין לזכות בין לחוב'
ואין כ"ד שקול . וזה הסי' אית' שפיר לה' דוד ז"ל דסוכה דכ"ד של ע"א
אם כחלקו דדיינין ואמר א' איני יודע שחלומהו באחר . אכל לשטת
הרמב"ם ז"ל ויטרך למרס כפירש' ז"ל : חבס ריגא פי' ר' ז"ל
יפה עמדנו על דבריו ואין א' ממנו כדרך להפך ולרדקק בו . וטעמא דמילת'
כדי שלא יהא הדין מוסקפק בידם ולא ביד בעלי' הדין . וזה דוקא בדיני'
ממונות אכל לא בדיני' נפשות שהרי אפילו כשגמרוהו לחיוב חסכונן בן
לזכות כדקתני לקמן שמעתינן לו רובב הטוב לפשטא :